

Tone se je zdrznil.

»Res, rajši bi umrl, vsaj ne bi gledal tepene in zaničevane domovine.«

»Ali zelo ljubiš ta košček sveta, svojo domačijo?«

Starec si je obrisal krvave oči, ozrl z neskončno ljubečim in žalostnim pogledom na razrušeno bajto.

»Si, si!« Da, da...

Tone se je zleknil na trdo ležišče in zamrmral:

»Glej, tam sta bila človek in zemlja. Kako se ljubita in kako se sovražita radi nje!«

Zunaj so pa v sinjini brnela letala in rjovele granate. Tone jih ni slišal, njegove misli so se zopet mudile na ljubih in prijetnih potih...

(Dalje prihodnjič.)

Dinko Bitenc **Sirota na ulici**

(V tej sliki iz današnjih dni nastopajo; revna deklica Fanči, dve imenitni gospe, gosposki dečki, Dolfe, Drago, Rudi, gosposke deklice Mija, Erna, Nada, stražnik, tuji gospod, več drugih ljudi in otrok. — Pred razkošnim izložbenim oknom se gnetejo otroci in odrasli. Okno je bajno razsvetljeno, raznovrstne igrače in sladčice so razložene notri. Po ulici hitijo ljudje. Deževni pomladni večer. Ob pločniku stoji revno oblečena deklica Fanči, steguje roko in prosi mimoidoče za milodare. Sem pa tja ji kdo kaj stisne v roko.)

FANČI (steguje premrlo ročico):

Dajte, darujte siroti!
Saj ne prosim zasé,
nego za mamico svojo,
da ji olajšam gorje...

(Dve imenitno oblečeni gospe prideta mimo in se ustavita pred njo.)

PRVA GOSPA:

Le poglej, Brigita,
mlado beračico!

DRUGA GOSPA:

Dandanašnja vzgoja...

PRVA GOSPA (proti Fanči):

Odkod pa si, punčara,
da še zdaj prosjačiš?

DRUGA GOSPA:

Tukajle nemara
dosti naberačiš?

FANČI:

V mestni jami, v baraki
stanujemo;
mamica je bolna že mesec dni,
očeta že davno na svetu več ni;

oh, časi zares so taki,
da še niso bili nikoli —
mamica pravi...

PRVA GOSPA:

Menda ne bo tako hudo.
Veš, Brigita, davi
mi je na trgu tako dekle
v košaro poseglo z roko.
Da je nisem opazila,
bi mi torbico z denarjem izmaknila!

FANČI:

Joj, gospa!

DRUGA GOSPA:

Lepa je ta!
No, vsi otroci niso enaki;
moji vem, da so pošteni
kakor menda nobeni.

(Vsaka izmed teh gospa stisne siroti Fanči novčič v roko. Nato odhajata. Med tem se je nabralo okrog Fanči več gosposkih otrok, ki so prej gledali izložbo. Posmehujejo se ji in jo cukajo za obleko.)

DOLFE:

Čigava pa si?

DRAGO:

Kako se drži!

RUDI:

Kakor pust v koledarju!

DRAGO:

Ne — vol pri mesarju!

(Vsi se zasmejejo. Fanči se boječe odmi-ka in na jok ji gre.)

MIJA:

Kako je razcapana!

ERNA:

Pustite jo, siroto!

NADA:

Meni pa se smili!

RUDI (Nadi):

Oh, ne kriči kakor vrana!

Pravi naš papá,

da po mestu se beračiti ne sme!

DOLFE:

Jaz pokličem stražnika!

DRAGO:

Ne, ni treba;

kar takole naredim,

pa ne bo več sem prišla.

(Udari deklico Fanči po roki, da se strklja denar na vse strani po tleh. Vsi trije dečki zbeže. Fanči plane v jok. Mija in Erna pobirata drobiž po tleh. Nada jo tolaži. Ljudje se zbirajo na mestu.)

STRAŽNIK (se prerije v ospredje):

Kaj pa je?

FANČI (boječ, v joku):

Mi-milodare

di-di-narje in pare

so-so mi neki dečki zbili iz roke...

(Mija in Erna ji tlačita pobrane novce v roko.)

STRAŽNIK:

Zakaj pa tu prosjačiš?

FANČI:

Mamica me je poslala;

bolna je že mesec dni,

pa bi rada ji zdravila

za dinarje te kupila...

STRAŽNIK (kakor v zadregi):

No, saj si dovolj nabrala,

pojdi zdaj odtod!

FANČI (tlači novce v predpasnik):

Saj že grem, gospod!

(Hoče iti, deklice jo sočutno gledajo. Iz gneče stopi visok gospod, ki je ves čas stal ob strani. Na glavi ima kučmo, oble-

čen je v gosposko suknjo. Oči se mu dobrodušno smehljajo, bela, siva brada mu pada na prsi.)

TUJI GOSPOD (se približa Fanči in jo poboža):

Kako ti je ime?

FANČI (csuplo):

Fanči!

TUJI GOSPOD:

Lepó; a jaz sem stric ubogih, iz daljnih krajev sem prispel, od tam, kjer po zelenih logih glasi se večno ptičji spev.

Sem stric ubogih, a bogat,

podpiram reveže, sirote;

za nje imam zlata zaklad

in mnoge druge še dobrote.

FANČI (vsa vesela):

Za mamico zdravila mi kupite!

TUJI GOSPOD (se smehlja):

Vse vem; sem slišal tvoje

pripovedovanje;

za svojo mamico zdravil dobiš,

obleko, toplo peč in hrano...

FANČI (presenečena, neverjetno gleda).

TUJI GOSPOD:

To je resnica, niso sanje,

lahko že zdaj se veseliš,

pozabiš na gorje prestano. —

Pa pojdiva sedaj, ti dete bedno!

(Jo ljubeznivo prime za roko in jo pelje k izložbenemu oknu prodajalne. Tam postojita za hip. Ljudje se zbirajo in začudeno gledajo neznanega gospoda. Ta se obrne in pravi:)

Človeštvu bo prinesla srečo, mir

ljubezen le, usmiljenje — a ne prezir!

(Dvigne Fanči v naročje in prestopi z njo prag prodajalne.)

Franjo Čižek

Zgodbe o Tijeku Kijeku

11. Kako je Tijek klical gospoda župnika

Neko noč je postalo grofu silno slabo. Že je mislil, da mu je odbila zadnja ura. Zato ukaže kočijažu in Tijeku, da gresta po gospoda župnika.

Ko se pripeljeta do župnišča, se spomni Tijek, da imajo v župnišču hudega psa. Zatorej se domenita ta-

kole: kočijaž pojde k hlevu za plot in odtam podraži psa, med tem pa stopi Tijek na dvorišče in k durim, kjer bo zbudil služinčad, ker stari župnik itak slabo sliši. Rečeno-storjeno. Kobilica privežeta in gresta vsak na svoje mesto. Tačas pa se poloti kočijaža zlobna misel. Tijeka je namreč imel na piki že od zadnje vožnje, čeprav